

BUTLLETÍ MUNICIPAL DE LA POBLA DE SEGUR

NÚM. 25/ MARÇ 2023

ROQUES ROIES

DESTAQUEM

EN PORTADA

La Pobl de Segur rebrà en els propers anys més de 3 milions d'euros provinents dels fons europeus Next Generation. Us expliquem els projectes subvencionats.

EL REPORTATGE

Aquest gener es va complir 50 anys del tancament de la fàbrica de ciment de Xerallo. En Tomàs Garcia repassa què va suposar la fi d'aquest actor socioeconòmic de la comarca.

Vols que la teva foto sigui la portada del següent número de Roques Roies?

Envia'ns una foto de bona qualitat en format vertical a butlletí@lapobladesegur.cat

NOTÍCIES

Els raiers, declarats Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat; el resultat de la consulta sobre el Parc Alcalde Boixareu, la nova ruta informativa dels refugis antiaeris de la Pobl...

D'ARRELS POBLATANES

En aquest número repassem la vida de Santiago Pey Estrany, una figura del qual molt probablement tingueu un llibre seu al prestatge de casa: el "Diccionari de sinònims i antònims"

L'AGENDA

Repassem quines seran les properes activitats que se celebraran a la Pobl.

ASSOCIATIVAMENT

Descobrim quina és l'activitat de l'Associació d'Amics de la Gent Gran Santa Magdalena.

SUPO-SUPO POBLATÀ

Conversem amb la Mar Foix, directora de l'equip d'atenció primària (EAP) del Centre d'Atenció Primària de la Pobl de Segur.

ELS PARTITS OPINEN

Els partits polítics tracten diversos temes relacionats amb l'actualitat poblana.

REDACCIÓ PER PART DE

Darío Albert, Gemma Algueró, Manoli Bonache, Tomàs Garcia, Ramon E. Guimó.

Foto de portada: Darío Albert

Dipòsit legal
L 62-2017

Els conceptes i opinions expressats en els articles d'aquest butlletí no representen necessàriament l'opinió de l'equip redactor.

Amb la col·laboració de:

Diputació de Lleida

 INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCs
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

EN PORTADA

Com si estigués escrit en una carta als Reis d'Orient, l'inici d'any ha portat un seguit de bones notícies relacionades amb aquelles dues paraules en anglès que últimament estem fent servir sovint: Next Generation.

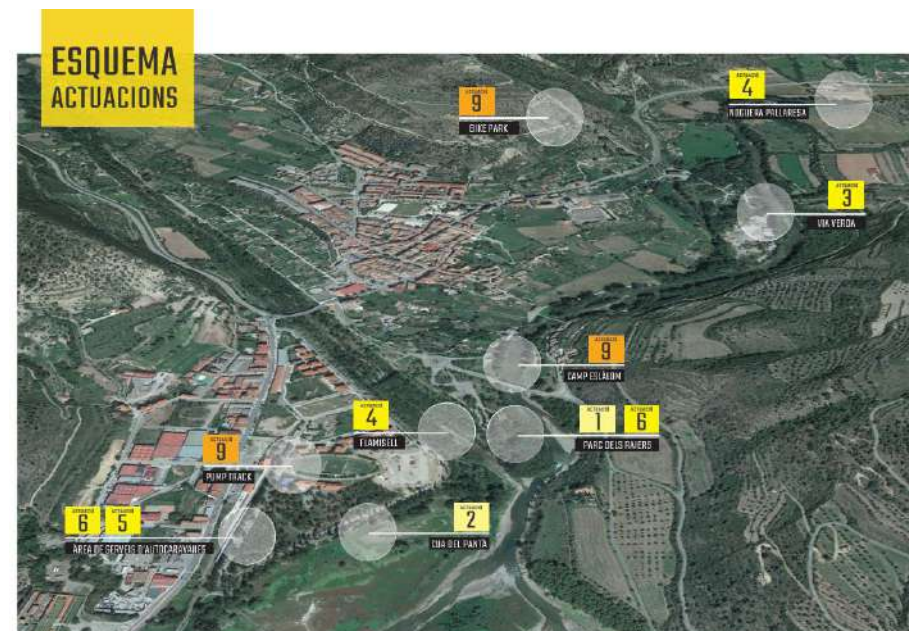
Natura i turisme esportiu

Al desembre ja va arribar la notícia de l'aprovació per part del Departament d'Empreses de Catalunya del projecte "La Pobla de Segur: natura i turisme actiu sostenible" en el marc del Programa Extraordinari de Plans de Sostenibilitat Turística a les Destinacions". Ja hem explicat diverses vegades que aquest projecte preveu convertir la Pobla en un centre de referència del turisme actiu, esportiu i d'ecoturisme del Pirineu, dotant-la dels equipaments necessaris, treballant conjuntament amb els professionals del sector i acompanyant les empreses en la creació i comercialització de nous productes turístics que ajudin a millorar l'experiència del visitant i a desestacionalitzar els períodes d'activitat turística. Estan previstes 13 actuacions en els quatre eixos que marcava la convocatòria: transició verda sostenible, eficiència energètica, transició digital i competitivitat.

Els dos milions d'euros rebuts en aquesta línia d'ajut serviran perquè, en un termini d'execució de tres anys, es transformi tant la cua del pantà de Sant Antoni com la llera del riu Noguera Pallaresa i la seva confluència amb el riu Flamisell. Serà el centre neuràlgic amb la rehabilitació de l'Edifici de Serveis i els bungalows propers a la línia del tren.

Eficiència energètica

Un altra línia d'ajut que deixarà un milió d'euros a la Pobla de Segur és el programa DUS500 per a la millora i l'eficiència energètica dels municipis. En aquest cas, el període

EIX1

- ACTUACIÓ 1 Restauració ambiental del Parc dels Raiers
- ACTUACIÓ 2 Adaptació de la cua del pantà de Sant Antoni

EIX2

- ACTUACIÓ 3 Via verda Collegats
- ACTUACIÓ 4 Passarel·les sobre el riu Flamisell i Noguera Pallaresa
- ACTUACIÓ 5 Punts de recàrrega de e-bikes i autocaravanes
- ACTUACIÓ 6 Eficiència energètica al Parc dels Raiers i a l'àrea de serveis d'autocaravanes

EIX3

- ACTUACIÓ 7 Aposta digital en la promoció i acollida al visitant
- ACTUACIÓ 8 Desenvolupament de plataformes i sistemes d'intel·ligència turística en des

EIX4

- ACTUACIÓ 9 Nous equipaments de turisme actiu
- ACTUACIÓ 10 Augment de la gamma de productes i experiències turístiques
- ACTUACIÓ 11 Gestió del projecte, comunicació, sensibilització i foment de la participació

d'execució és de dos anys. L'objectiu principal és convertir la font d'origen de l'energia sigui renovable i reduir la dependència dels combustibles fòssils. Amb aquesta intenció es millorarà la coberta i els sistemes d'aïllament de Casa Mauri, s'instal·laran plaques fotovoltàiques a l'Escola els Raiers per abastir fins a set equipaments municipals i s'instal·larà una caldera de biomassa per abastir una xarxa de calor/fred a Casa Mauri, el Molí de l'Oli, la Residència i l'Escola els Raiers. Per últim, se substituiran dos vehicles municipals.

Tercera planta de la residència

La darrera línia d'ajut a detallar és la gestionada pel Departament de Drets Socials i anirà destinada a reformar la tercera planta de la Residència Nostra Senyora de Ri-

bera. La quantitat atorgada és de 309.000 euros. El projecte preveu rehabilitar la tercera planta de la Residència Nostra Senyora de Ribera i modernitzar les instal·lacions, així com millorar pel que fa a l'eficiència energètica. Aquesta remodelació permetrà, a més, ampliar les places disponibles del centre sanitari, ja que preveu la construcció de 8 habitacions individuals amb lavabo propi i l'habilitació d'espais d'ús compartit com un nou menjador. Als 309.000 euros dels Next Generation cal sumar-hi els 250.000 euros del Pla de Salut de la Diputació i uns 190.000 euros de fons propis de l'Ajuntament per arribar als 750.000 euros de la inversió total.

Darío Albert

NOTÍCIES BREUS

“Biblioteques liles” per centres sanitaris i educatius

Cinc equipaments sociosanitaris i educatius de la Poble de Segur han rebut una de les cinc “Biblioteques liles” que l’Ajuntament va preparar per a la seva donació. Són l’Escola Bressol, l’Escola Els Raiers, l’Institut, el Centre de Dia i la Residència Nostra Senyora de Ribera. Aquestes biblioteques liles són un conjunt de llibres, còmics, contes i jocs de temàtica feminista i d’educació sexual per treballar la perspectiva de gènere, la lluita contra les violències masclistes i la gestió de les emocions. El fons compta amb prop de 150 exemplars i la inversió total ha estat de 2.800 euros.

La tria dels títols s’ha fet a partir del treball minuciós de la llavors tècnica d’atenció a col·lectius amb risc d’exclusió social, Marina Manso, i el suport de la Biblioteca Municipal i la llibreria Chalamanch. Aquesta elecció dels exemplars bibliogràfics s’ha fet a partir d’una gran tasca de recerca amb consciència del tipus de públic que n’ha de fer ús: des de contes d’educació emocional per als i les més petites de l’escoleta fins a llibres que reflexionen sobre la vellesa per als residents de la Residència i els/les usuàries del Centre de Dia. Aquesta és una de les accions que l’Ajuntament va dur a terme durant l’any 2022 amb els fons provinents del Pacto de Estado Contra la Violència de Gènere del Ministeri d’Igualtat.

La Poble, present a la fira de turisme FITUR

L’alcalde de la Poble de Segur, Marc Baró, i el regidor de Turisme, Josep Maria Tirbió, van assistir a l’stand de Catalunya de FITUR, la Fira Internacional de Turisme, a Madrid a la presentació dels projectes aprovats amb fons europeus Next Generation del Programa Extraordinari de Plans de Sostenibilitat Turística a les Destinacions 2022. Tal i com s’explica en aquest butlletí, l’Ajuntament de la Poble de Segur rebrà dos milions d’euros per al projecte “La Poble de Segur: natura i turisme actiu sostenible”, a executar en els propers tres anys. A la presentació hi van assistir el conseller d’Empresa, Roger Torrent, la directora general de Turisme, Marta Domènech, i la delegada del Govern a Madrid, la pobladora Ester Capella. També hi van ser presents representants de les disset destinacions catalanes que han rebut finançament en aquesta convocatòria.

Els punts de recàrrega dels vehicles elèctrics, a 0,19€/kWh

Des de l’inici d’aquest any, els dos punts de recàrrega per a vehicles elèctrics situats a la plaça del Ferrocarril, davant de l’Oficina de Turisme, tindran una tarifa de recàrrega de 0,19€/kWh. El ple municipal celebrat el 13 d’octubre va acordar la incorporació d’aquesta taxa a l’ordenança fiscal número 13. Per a l’ús dels carregadors caldrà fer-ho des de l’aplicació mòbil EVcharge, disponible per a tots els sistemes Android i iOS. Des d’aquesta plataforma es podrà gestionar la recàrrega de vehicles. Al portal web de l’Ajuntament hi ha disponible un manual d’ús d’aquesta aplicació mòbil.

Passeig Josep Borrell o passeig 1 d’octubre?

Aquest mes de març s’ha celebrat la consulta ciutadana pel possible canvi de nom d’un carrer de la Poble de Segur. Es tracta del passeig Josep Borrell i Fontelles i la consulta pregunta per quina era l’elecció dels veïns i les veïnes. Hi havia d’unes opcions: mantenir el nom actual de la via o canviar-la per Passeig 1 d’octubre. Al tancament d’aquest butlletí per enviar-lo a impremta encara no es coneixen quins són els resultats i la seva participació però ho podreu trobar a la pàgina web del consistori. Hi estaven cridades a participar totes les persones majors de 16 anys nascudes o domiciliades a la Poble de Segur.

Neteja de la llera del riu Flamisell

A finals de l’any passat es van dur a terme treballs de neteja de vegetació de la llera del riu Flamisell, fent-hi una tasca de manteniment i conservació. Aquesta actuació es va pressupostar per un total de 38.449 euros (IVA no inclòs) i compta amb una subvenció de l’Agència Catalana de l’Aigua.

Plantació d'arbres al Parc Alcalde Boixareu

A inicis del mes de març ha començat la plantació d'arbres al Parc Alcalde Boixareu. Són 45 exemplars dels 130 que s'han plantat o es plantaran properament arreu del municipi. Aquesta ha estat la millor solució per fer efectiva la consulta popular sobre el parc que es va dur a terme el setembre passat i en la qual les dues propostes més votades van ser elements per fer ombra i una estructura infantil amb gronxadors i tobogans. Aquesta, de fet, va ser la primera proposta que es va dur a terme mentre s'estava estudiant quina era la millor manera de crear ombra al parc o, per exemple, quina havia de ser la disposició dels arbres plantats per aprofitar al màxim el moviment del sol. Des de l'Ajuntament us demanem que respecteu els arbres perquè puguin créixer de forma natural. És una aposta perquè en un futur tothom pugui gaudir d'aquest parc, que es convertirà en un pulmó natural al bell mig de la població.

Inauguració del camp de futbol

L'inici d'any va portar amb ell el retorn dels partits de futbol a la Poble de Segur. Després de la jornada de portes obertes celebrades el 24 de desembre i quan ja es van poder fer els primers xuts a porta solidaris amb la Marató de TV3, els equips base i el primer equip de futbol de la població van fer córrer la pilota en un terreny de gespa artificial. Lluny queda aquell 4 d'octubre de 2020, el darrer partit jugat a l'antic camp de futbol de sorra. Si encara no l'heu vist, no us perdeu l'oportunitat de presenciar un partit dels nostres equips de futbol. Pràcticament cada dissabte i cada diumenge, fins acabar la temporada, hi haurà activitat a aquest nou equipament esportiu. A més, el proper diumenge 19 de març tindrà lloc la inauguració oficial del camp de futbol i el programa d'activitats està a l'alçada del que es mereix. Amb un partit, a les 12 del migdia, entre els veterans del CF la Poble i una selecció de l'Agrupació Barça Jugadors, la jornada començarà a tres quarts d'onze del matí amb la inauguració, posteriorment es presentaran tots els equips de l'Escola. Encabat, se celebrarà un dinar popular que donarà pas al partit de la jornada de lliga de 3a catalana entre el Club de Futbol de la Poble i el club de futbol Bellpuig.

L'Oficina de Turisme estrena la seva pròpia maqueta

Des de principis del mes de març, l'Oficina de Turisme de la Poble de Segur té una maqueta que reproduïx l'edifici i antiga estació de tren. És obra del poblata Miguel Ruíz i es pot veure en l'horari d'obertura de l'oficina. Aquesta reproducció se suma a la col·lecció d'altres edificis icònics del municipi com Casa Mauri, el Molí de l'Oli, la font dels jardins o el garatge del conjunt que actualment allotja el Jardí dels Llibres. Totes aquestes maquetes són visitables a l'entrada del Molí de l'Oli. Al Casal Cívic hi ha, també, les reproduccions de l'església Verge de Ribera, de l'Escola Els Raiers i de l'ermita de Sant Miquel del Pui. A banda de per reproduir edificis tan nostrats pels poblats i les poblatanes, les maquetes del Miguel, que també compten amb una instal·lació elèctrica feta per Fidel Reig, destaquen pel gran ventall de detalls reproduïts i pel minuciós treball que hi ha darrere.

La consellera Mas presenta els pressupostos

La consellera d'Economia, Natàlia Mas, va presentar els pressupostos de la Generalitat a l'Alt Prineu i Aran. Ho va fer al Molí de l'Oli i adreçant-se a polítics municipals, comarcals i supracomarcals i al públic que es va apropar a escoltar-la. Prèviament, la consellera va signar el llibre d'honor de l'Ajuntament de la Poble de Segur.

FOTONOTÍCIES

Actes de Carnaval a la Pobla de Segur Espectacle infantil de malabars

Presentació dels pressupostos de la Generalitat a l'Alt Pirineu i Aran

Escudellada popular

Conferència "Medicina i Guerra Civil" a la Biblioteca Municipal

Rua de carrosses i comparses

Presentació del llibre "El fabricant de records", de Martí Gironell

Festa de Carnaval a la Serradora

Reunió de seguiment del tren de la línia Lleida - La Pobla

#ASSOCIATIVAMENT

Associació Amics de la Gent Gran - Santa Magdalena

Participants a l'activitat "Cors Solidaris". Foto: Casal Cívic

QUI QUÈ SOM? FEM?

L'Associació Amics de la gent gran de Santa Magdalena va ser creada l'any 1998, malgrat que des del 1976 era l'encarregada d'organitzar les activitats que es duen a terme al que llavors es coneixia com a *Hogar del pensionista*. Actualment és el Casal Cívic i Comunitari de la Poble de Segur, un equipament de titularitat del Departament de Drets Socials de la Generalitat.

Actualment l'entitat compta amb uns 480 socis i sòcies. Té com a objectius el desenvolupament d'activitats formatives adreçades a qualsevol col·lectiu, el desenvolupament d'activitats que afavoreixin les relacions intergeneracionals, el benestar de les persones i la convivència i integració dels socis. L'Associació Amics de la gent gran de Santa Magdalena treballa colze a colze amb el Departament de Drets Socials de la Generalitat per l'organització d'activitats de caràcter lúdic, cultural i festives.

Celebrem les festes claus del calendari, com per exemple, Carnestoltes, Sant Josep, la revetlla de Sant Jaume, la Castanyada, Santa Àgueda, Sant Jordi, Nadal... i, de manera òbvia, la revetlla de Santa Magdalena, el 21 de juliol.

La pandèmia de la COVID va afectar molt les activitats organitzades per l'associació ja que moltes d'elles implicaven una afluència notable d'assistents. Ara, l'objectiu principal de l'associació és anar recuperant totes aquelles activitats que es van deixar de fer i, al mateix temps, implementar-ne de noves. De les activitats que organitzem se'n poden beneficiar tant els socis i sòcies de l'associació com els usuaris i usàries del Casal Cívic. Són activitats de tipus tant diferents que de ben segur n'hi ha per a tots els gustos: ioga, taitxí, balls, pintura, idiomes, l'escala en hi-fi... També, al llarg de l'any, l'entitat promou diversos viatges culturals per als socis.

ON SOM?

Ens podeu trobar al Casal Cívic i Comunitari de la Poble de Segur, a l'Avinguda Sant Miquel del Pui, 64. L'horari d'obertura és de dilluns a divendres, de 9 a 21 h; dissabte, de 16 a 21 h; i diumenge, de 16 a 21 h.

També podeu contactar-nos al telèfon 973 68 04 02 o al correu asantamagdalena@hotmail.com.

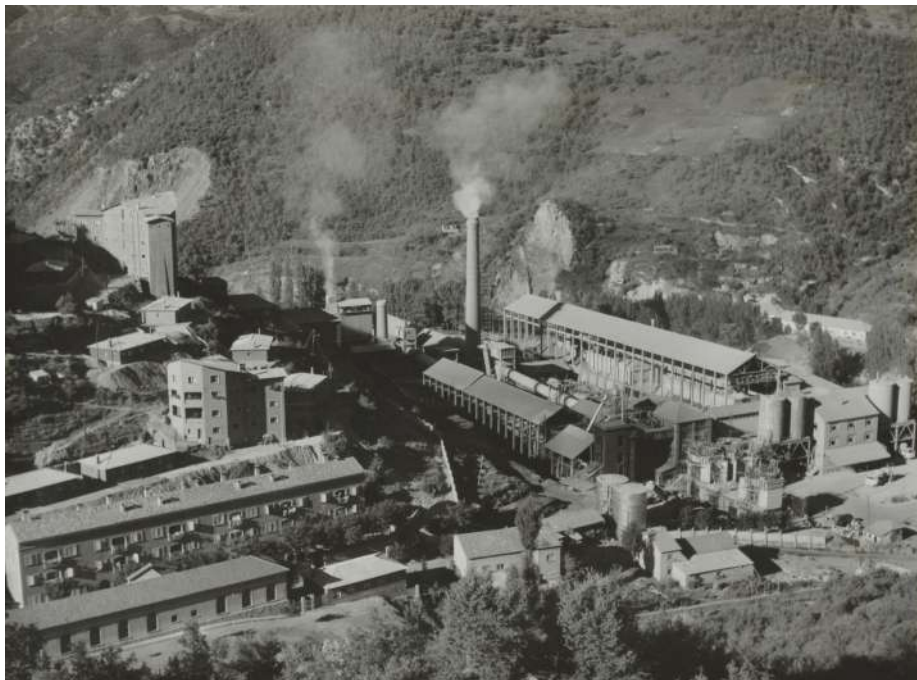
EL REPORTATGE

Xerallo: 50 anys d'un tancament traumàtic

Tomàs Garcia Espot

El passat mes de gener es van complir 50 anys del tancament de la fàbrica de ciment de Xerallo. Cinc dècades han passat des que el Pallars va perdre el seu principal referent industrial d'aleshores, juntament amb les centrals hidroelèctriques. L'aturada de l'activitat va ser especialment dura per a Sarroca de Bellera, on s'ubicava la fàbrica, i també per a la Pobla de Segur, on vivien molts dels seus treballadors.

La fàbrica, propietat de l'Empresa Nacional Hidroelèctrica de la Ribagorça (E.N.H.E.R.), havia entrat en funcionament l'any 1950 amb l'objectiu de produir ciment per a la construcció de 12 aprofitaments hidroelèctrics a la conca de la Noguera Ribagorçana i de les preses

de Mequinensa i Riba-roja, a l'Ebre. En els seus 23 anys, de Xerallo en van sortir fins a 3 milions de tones d'aquest material, mentre que hi van treballar entre 200 i 250 obrers.

Un far en la penombra

En unes comarques cada cop més sumides en la penombra a causa de la crisi econòmica i demogrà-

fica del món rural, Xerallo era un far de llum per a molta gent. Prop d'un miler de persones depenien de la fàbrica, a banda d'aquelles que treballaven en comerços, tallers mecànics o en el transport. A més, les mines de lignit de Sossís, Malpàs i Isona proporcionaven el carbó necessari perquè aquesta indústria pogués funcionar. De fet, Sarroca de Bellera i la Pobla de Segur van ser les úniques poblacions que van salvar-se d'aquest greu declivi.

Xerallo va ser, doncs, un símbol; una de les més importants -i úniques- indústries de la zona, i que res tenia a envejar de qualsevol altra que en aquells temps funcionava a Barcelona. Però aquesta fàbrica, situada als prats de la finca Mas d'en Serra i al costat del riu Manyanet, també va esdevenir un símbol d'un altre tipus: polític. Entre finals dels anys cinquanta i durant la dècada dels seixanta, Xerallo va ser un destacat -i també un dels únics- focus d'oposició al règim franquista al Pallars.

A tall d'exemple, l'any 1958 els seus obrers van participar de manera activa en la vaga general per recolzar l'anomenada jornada de Reconciliació Nacional, impulsada pel Partit Comunista d'Espanya

Sábado, 3 marzo de 1973

LOS ULTIMOS DIAS DE XERALLO

Los días de la fábrica de Xerallo están contados. Marzo es su último mes de vida, según se nos ha informado en la misma factoría. Cree mos que ha cumplido una honrosa misión que —por nosotros— debía haberse per petuado hasta un prolongado futuro. Pero no ha sido así ¡lo lamentamos de veras!

Marzo cerrará, pues, una importante página en el que hacer de nuestra provincia, y tristemente, con ello, quedará aún más empobrecida la lánguida economía de la comarca del Pallars.

Ahora más que nunca debe reaccionar Lérida y exigir con testarudez la modernización y eficacia de los medios de entrada. Las comunicaciones son factor fundamental para revitalizar y revivir hasta desterrar esa impopular languidez económica de dicha zona pirenaica. auténtica puerta a las estaciones de invierno y lugares de reposo. El Pallars, no puede vivir de lamentaciones ni nostalgias. Si Xerallo, como planta industrial, ha muerto, busquemos la riqueza por otro camino. que puede ser muy bien la ganadería —entre otras facetas— e incluso la estación de testaje que ofrece el Sin-

dicato Nacional de Ganadería de Lérida, podría hallar cuna y porvenir brillante en tales paisajes.

Pero el Pallars, como todo el Pirineo, necesita primero

unos cómodos, fáciles yasequibles medios de comunicación. Ahí está la meta de los nobles esfuerzos de la provincia.

ARNAU

PRECISAMOS CAMAREROS RESTAURANTE

Razón: Teléfono 21 42 76 - LERIDA.

EL GOBERNADOR CIVIL EXPONE AL MINISTRO DE INDUSTRIA EL PROBLEMA DE XERALLO

En su visita, estuvo acompañado por el consejero nacional, los procuradores en Cortes leridanos y los alcaldes de Tremp y Pobl de Segur

(PCE) i el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). Aquesta, però, no seria l'única mobilització obrera que viuria la fàbrica, ja que durant els anys seixanta van tenir-n'hi lloc altres més.

El tancament

A mitjans de 1972, però, comencen a circular rumors preocupants. Veus que apunten que la fàbrica serà venuda i finalment, tancada. Paradoxalment, dos anys abans s'havien invertit més de 200 milions en aquesta indústria pallaresa que ara corria el risc de desaparèixer. Per desgràcia, els vaticinis es van convertir en realitat i, a finals del mateix any, l'empresa propietària iniciava el trasllat dels treballadors de Xerallo amb la col·laboració del sindicat vertical franquista.

Finalment, el 8 de gener de 1973 es confirmava la notícia: la fàbrica havia canviat de mans. L'Institut Nacional d'Indústria (INI), accionista majoritari, havia signat l'escriptura de compravenda amb Cementeras Catalanas. El tracte,

però, no incloïa ni els treballadors, ni les vivendes obreres, ni tampoc la pedrera d'on s'extreia la matèria primera. Si Xerallo tenia alguna esperança de continuar oberta, aquesta possibilitat es va esvaïr el 14 de gener, quan Cementeras va tancar definitivament la fàbrica, eliminant així un potencial competidor.

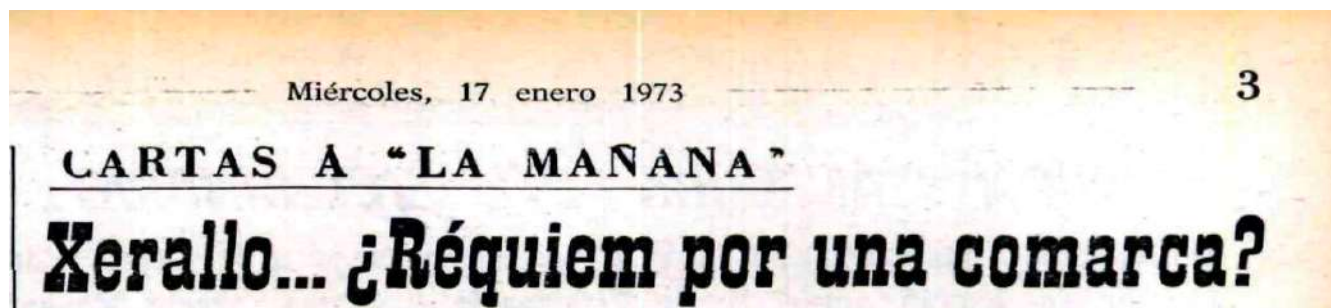
"Amputació, estocada i puntilla"

Les reaccions a aquesta sorprenent notícia no es van fer esperar, tant des del món polític com a la premsa. El mateix dia de la firma de la venda de Xerallo, els procuradors a les Corts espanyoles per Lleida, Joaquín Viola i Blas Mola, publicaven una carta dirigida al ministre d'Indústria, al president de l'INI i al d'E.N.H.E.R. expressant el seu "disgust i protesta" pel tancament de la fàbrica, i solidaritzant-se amb els afectats. En l'escrit, publicat a *La Mañana* el 9 de gener, els dos representants a l'assemblea franquista ja albiren les nefastes conseqüències que podria tenir la fi de l'activitat a Xerallo: "La insólita «amputa-

ción» puede causar la «muerte» de otras muchas. No serán Xerallo o Sarroca o las minas que abastecen la fábrica o sus productores los únicos afectados."

La visió de la premsa de l'època era igual de catastròfica. El 31 de gener, "Diógenes" escrivia que "el cierre de la fábrica de Xerallo será para Pobl de Segur y su comarca, la estocada, puntilla y descabello, en definitiva, la última suerte, para su ya inexistente economía". I, efectivament, així va ser. Malgrat les diverses gestions per reobrir Xerallo, el mal ja estava fet. A banda de la pèrdua d'una gran part de riquesa, el tancament va provocar l'emigració de mig miler de persones de Sarroca i de la Pobl. Es calcula que aquest últim va perdre d'un 15 a un 20% de població.

La desaparició de la fàbrica va ser un autèntic daltabaix a escala social i econòmica. Tanmateix, també va suposar un revulsiu, un toc d'atenció per intentar aturar el lent però imparable procés de decadència de la comarca. Entre d'altres, per exemple, van sorgir una cooperativa agrícola de productes làctics i una altra dedicada a la confecció de peces de vestir a la Pobl. Així i tot, 50 anys després, Xerallo, amb el seu esquelet gris i solitari, continua representant un símbol d'esplendor passat, desaparegut traumàticament d'un dia per l'altre.

A dalt a l'esquerra, la fàbrica de ciment de Xerallo l'any 1963 (Foto: Joan Tous i Casals)

A l'esquerra, article publicat a "La Mañana" (Font: XAC Premsa)

A baix a la dreta, retall del diari "La Mañana" (Font: XAC Premsa)

D'ARRELS POBLATANES

Santiago Pey i Estrany

Ramon Enric Guimó

El cognom Pey prové de casa Coloma de Llesp (Alta Ribagorça). El darrer hereu, Josep Pey i Bordas, a finals del segle XVIII es va veure obligat a empenyorar la casa i els seus descendents van haver de marxar a diferents indrets. Un dels seus fills, Josep Pey i Bonet (àlies Vacabou) es va instal·lar a la Poble de Segur, on es va casar amb la poblatana Pepa Tohà i Aleu, amb qui van tenir sis fills. Tenien casa a la plaça de la Pedrera.

El tercer fill d'aquest matrimoni, l'Antoni, era paleta i es va casar amb la poblatana Pepa Farriol i Girós. Van migrar cap a Barcelona atrets per les construccions de l'Exposició Universal, ciutat on tingueren tres fills: el Josep (pintor de reconeguda qualitat), el Rafel i el Santiago.

El Santiago Pey i Farriol tenia un bon càrrec a la Hispano Suïssa. Es va casar amb, la Càndida (Candita) Estrany i Álvarez amb qui van tenir tres fills: el Josep, l'Antònia i el Santiago.

Tant els Pey-Tohà com els Pey-Estrany van seguir tenint relacions

amb els parents poblatans. Cada any passaven les vacances amb els familiars a la Poble. Precisament en una d'aquestes estades, l'agost del 1918, la Candita que amb la sogra i els tres menuts passaven les vacances a cal Fort (família Senallé) va haver de retornar corrent a Barcelona perquè el seu marit s'havia mort d'un infart amb tan sols 36 anys. Van seguir uns anys durs en què la Candita es va veure obligada a treballar de valent per tirar endavant els tres fills.

SANTIAGO PEY I ESTRANY

Ha estat un dels «homenots» catalans massa silenciats del segle XX. Home polifacètic, va exercir els oficis de dissenyador, traductor, militar, professor i lingüista. Va néixer el dia 14 d'agost del 1917 a Barcelona, en un edifici del carrer Magdalenes, avui desaparegut per donar origen a la Jefatura de Policia de Via Laietana.

Va estudiar batxillerat a l'institut Balmes i de ben jove ja era membre actiu del Bloc Escolar Nacionalista, juntament amb el seu amic de l'institut Heribert Barrera, i del Club Català, on s'exercitaven en l'ús d'armes. A més va fer el curs superior de català amb Pompeu Fabra i va estudiar grec a la Bernat Metge.

El 1934 ingressà a la Universitat. Va començar dret i filosofia, però el curs següent es va decantar exclusivament per la filosofia, on tingué mestres com Jaume Serra Húnter o Rubió i Balaguer. A la Universitat va prendre part en enfrontaments contra falangistes i espanyolistes. Un cop va realitzar una entrevista a José Antonio

Primo de Rivera, que va quedar sorprès per la seva dialèctica i el coneixement que tenia sobre els filòsofs alemanys, els quals llegia directament de l'alemany.

Santiago Pey, activista polític

El 1934 participà en els Fets d'Octubre fent tasques d'enllaç entre els grups que defensaven l'estat català proclamat per Macià. En esclatar la guerra civil, s'incorporà a la primera promoció de l'Escola de la Guerra, d'on en sortí amb el grau d'alferes d'artilleria. Va ser destinat al front d'Aragó (Belchite i Terol) i després participà en la campanya del Segre, on fou ascendit a capità. Gràcies als seus coneixements d'alemany, sovint feia d'infilitrat entre els soldats feixistes.

El 23 de desembre de 1938 va ser fet presoner i va ser confinat al camp de concentració per a oficials de Deusto, fins al seu alliberament el juny de 1939. Gràcies a avals, en va poder sortir amb llibertat vigilada. El mateix 1939 va contactar amb el primer grup que va entrar clandestinament de l'exili per constituir el que després

seria el Front Nacional de Catalunya. En Pey s'encarregava de retrobar els antics estudiants del BEN i de la FNEC per incorporar-los a la lluita clandestina. En crear-se la secció militar del FNC, Pey va ser nomenat cap d'operacions amb el nom de guerra de Sebastià Pernis. Amb el seu cunyat Joan Grau i Gregori Font van fer els informes de les defenses militars costaneres, informació que els aliats sol·licitaven per una hipotètic desembarcament a la costa catalana (Operació Torxa) que mai es va realitzar.

Aconseguí escapar-se de la batuda contra el FNC l'any 1943. Se li va fer un consell de guerra sumariíssim que el condemnà a 12 anys i 1 dia de presó. Com que no s'hi va presentar, el declararen en recerca i captura i durant anys va viure amb documentació falsa.

Després de la 2a Guerra Mundial va abandonar la lluita política activa i se centrà en la resistència cultural.

Santiago Pey, lingüista

Gran aficionat a la lectura, ja de petit va sentir predilecció per l'aprenentatge de les llengües. Als 13 anys va començar a interessar-se pels mots i la relació entre sinònims arran d'unes vacances d'estiu a casa d'uns parents al Pont de Suert. En abandonar la lluita política clandestina, se centrà en el re-

dreçament de la cultura catalana: va col·laborar en la represa dels Estudis Universitaris catalans i va ajudar a tirar endavant les edicions de "Converses filològiques de Pompeu Fabra".

Pey és conegut especialment en el camp de la lexicografia especialment pel "Diccionari de sinònims i antònims" (Ed. Teide, 1970), obra de referència i de gran utilitat.

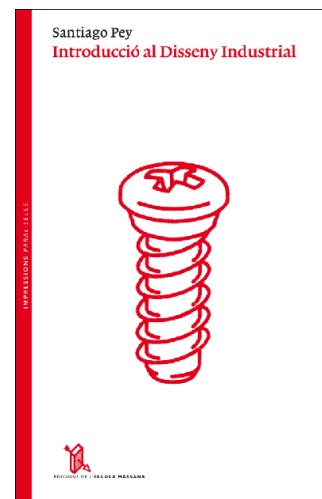
Anteriorment havia col·laborat en la redacció de l'enciclopèdia Alexis, un diccionari de sinònims en castellà i amb l'Emili Vallès eren autors de "Diccionari de sinònims". Posteriorment en va publicar altres com "Vocabulari de barbarismes" o "Vocabulari de fusteria". Va deixar inacabada la seva obra lexicogràfica més ambiciosa, que de moment no ha pogut tenir continuïtat: el Diccionari temàtic.

Santiago Pey, dissenyador

Per indicació familiar, va compaginar els estudis amb l'aprenentatge de l'ofici d'ebenista, tot i que ell es considerava un autodidacta. A finals dels anys quaranta va obrir la botiga Domus de mobiliari modern i es va formar com a projectista i dissenyador d'interiors. El 1959 s'inicià en el disseny industrial. Treballava com a dissenyador d'algunes empreses i de forma autònoma. Va patentar frontissess i va dissenyar electrodomèstics, mobles, rajoles, llums i màquines. Entre els seus dissenys més exitosos esmentarem les cadires Posets, Aneto o Bastiments, les rajoles Muraleta o la planxa Gina.

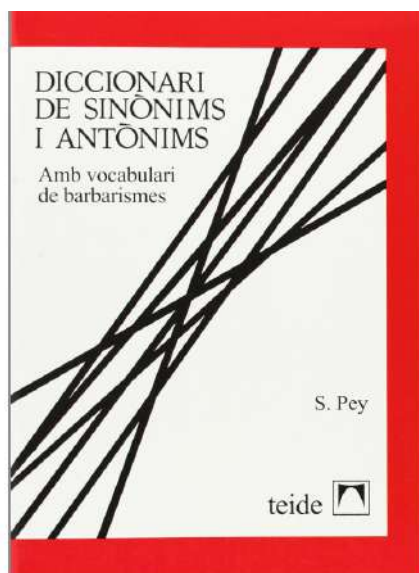
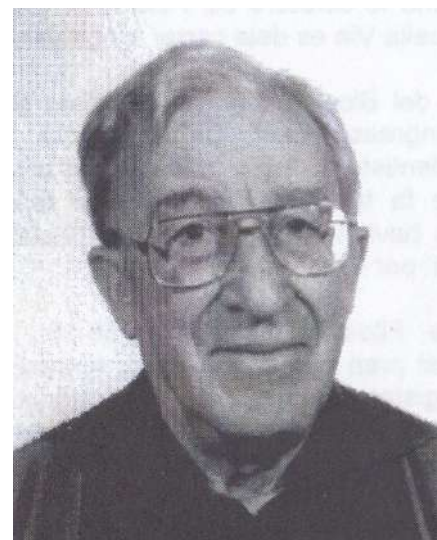

El 1964 va entrar de director de l'Escola de disseny industrial i interiorisme, integrada a l'Escola

Massana, i on va impartir classes de diferents assignatures. És molt remarcable la seva tasca divulgativa tant de conferenciant com d'escriptor. És autor de llibres de disseny industrial com "El diseño industrial a debate", "Lo que el diseño revela", "Introducció al disseny industrial", "Glossari del moble o "Enciclopedia del bricolage", va traduir nombrosos llibres de l'alemany i va col·laborar en diverses revistes com Serra d'Or, Destino, Die Kunst, Hogares Modernos o Der Bau und Möbelschreiner". La seva tasca en el camp del disseny és àmplia i variada. Defensor del disseny organicista, és considerat un dels pioners del disseny al nostre país

Santiago Pey i Estrany va morir a Barcelona el 3 d'abril del 2001. Estava casat amb Mercè Grau i Rey, amb qui tenien tres fills: Anna, Joan i Martí.

GASTRONOMIA

Bacallà amb tomata

Ingredients:

4 o 6 talls de llom de bacallà dessalat
Salsa de tomata, de la de l'hort
Oli d'oliva suau
Farina
All
Julivert

Quantitats pensades per a quatre persones.

Elaboració

- 1.- Assequeu el bacallà amb paper de cuina.
- 2.- Quan estigui sec, arreboseu-lo lleugerament amb farina i espelseu la sobrant.
- 3.- Fregiu-lo amb oli d'oliva suau ben calent.

La gràcia d'aquest plat és la bona qualitat del bacallà i el gust de la tomata

4.- Poseu-lo en una safata apta per al forn.

5.- Al damunt tireu-hi, al vostre gust, la salsa de tomata feta a casa.

6.- Enforneu-ho a 180° uns minuts sense que s'assequi massa.

7.- Feu una picada d'all i julivert, i els últims minuts, afegiu-la a la safata del forn vigilant que la picada no es cremi ni que quedi massa crua.

Bon profit!

Manoli Bonache

EL PASSATEMPS

En aquesta sopa de lletres heu de trobar-hi el NOM DE 44 NOMS de PECES d'INDUMENTÀRIA de tot tipus. Podeu llegir-los en horitzontal, vertical o diagonal, al dret o al revés. Trobareu les solucions a la pàgina 13.

P	A	X	F	B	C	A	Ç	A	D	O	R	A	C	I	N	U	T
I	A	R	O	A	R	R	O	G	O	X	N	O	P	I	T	X	I
L	A	S	M	E	G	U	X	A	N	D	A	L	L	L	E	N	A
C	S	I	S	I	P	N	S	U	N	R	A	B	A	R	R	E	T
A	S	L	A	A	L	I	A	A	D	N	A	F	U	B	O	T	A
A	O	E	M	I	M	L	J	T	T	A	L	L	E	R	B	M	O
P	G	O	A	L	O	U	A	A	E	E	F	T	E	C	A	L	L
A	R	T	R	A	C	M	N	P	M	L	U	F	A	I	X	A	L
R	A	A	R	D	A	I	C	T	E	A	A	Q	R	A	T	L	A
A	N	R	E	N	D	T	I	O	A	U	L	Ç	A	N	O	N	M
I	O	D	T	A	O	J	R	S	S	N	C	C	A	J	O	P	R
G	T	S	A	S	R	O	B	A	T	A	Y	V	N	R	V	O	E
U	A	D	E	S	S	U	A	D	O	R	A	E	A	A	B	L	F
A	T	A	B	R	O	C	A	P	A	D	P	C	S	N	X	O	G

ESTIGUES AL DIA

Vols estar al dia de tot el que passa al municipi? T'agradaria rebre tots els avisos de l'Ajuntament directament al mòbil? Des de fa un temps el consistori té aquests dos canals de comunicació disponibles per als veïns i les veïnes de la Pobla.

D'una banda, l'aplicació **Línia Verda** on, a més de rebre les comunicacions de l'Ajuntament, també podràs enviar les incidències que et trobis pel municipi. Un fanal que s'ha fos, un banc trencat... fotografia-ho, activa la ubicació i envia l'avís per a que els responsables municipals n'estiguin informats.

A l'aplicació també hi ha un directori de les empreses i entitats del municipi, així com també un calendari amb el qual estar informat de totes les activitats organitzades a la Pobla. L'aplicació Línia Verda està disponible de manera gratuïta tant per a iOS com per a Android. Una vegada descarregada caldrà que ho configureu buscant la Pobla de Segur.

Per altra banda, el departament de Joventut de l'Ajuntament té oberta una **llista de difusió a WhatsApp** com a nou canal de comunicació específic. Si vols formar-ne part i rebre els avisos cal seguir els següents passos explicats en la imatge.

1) Desa a la llista de contactes del mòbil el telèfon 619.078.238.

2) Envia un "hola" i digue'ns el teu nom i cognoms.

3) T'escriurem un missatge de confirmació i a partir de llavors rebràs tota la informació directament al mòbil.

En tot moment et podràs donar de baixa d'aquesta llista de difusió indicant-ho també per WhatsApp.

MILLORA LA TEVA LOCALITAT I MANTÉN-TE INFORMAT COL-LABORA VIA APP

EL FANAL TE LA LLUM FOSA!

Enviar

HI HA UN BANC TRENCAT AL PARC

Enviar

NOU HORARI DE BIBLIOTECA

DESCARREGA L'APP
GRATUÏTA
www.liniaverdalapobladesegur.cat

Estigues al dia de
les informacions i
activitats organitzades
per a joves!

- 1** DESA EL NÚMERO 619078238
ALS TEUS CONTACTES.
- 2** ENVIA UN "HOLA" PER
WHATSAPP I DIGUE'NS EL TEU
NOM I COGNOMS.
- 3** T'AFEGIREM A LA LLISTA DE
DIFUSIÓ I REBRÀS TOTA LA
INFORMACIÓ AL MÒBIL.

619.07.82.38

@joventutpobla

INSTAGRAM #lapobladesegur #igerspobla

Segueix l'Ajuntament a Instagram: @ajlapobladesegur

SOLUCIONS DEL PASSATEMPS

Horitzontals: Paraigua, granota, leotards, samarreta, sandàlia, mocador, mitjó, abric, polo.

Verticals: Caçadora, túnica, pitxi, ponxo, gorra, xandall, anell, barnús, barret, bota, bufadanda, ombrel·la, llacet, faixa, bata, dessuadora, corbata, capa.

Diagonals: Brusa, jaqueta, tanga, braçalet, pijama, xancla, armilla, peüc, soc, xal, frac, bossa, camisa, polsera, davantal, penjoll, anorac.

ELS PARTITS OPINEN

Aquest és el darrer Roques Roies d'aquesta legislatura, cosa que ens porta a fer un balanç de la feina feta en aquests quatre anys. A nivell de programa estem molt satisfets per les fites aconseguides i perquè hem estat fidels a la idea que ens va moure a presentar-nos: "Fem Pinya per la Pobla". Això és el que hem estat aquest grup d'ERC, una pinya que ens ha permès fer front al moment més dur que ens ha tocat de viure com a societat, la pandèmia, però que també ens ha encoratjat per dur a terme projectes que semblaven quimeres, com la dissolució del Consorci Urbanístic, i plantejar-ne d'altres que de ben segur transformaran el nostre poble. Pel que fa a infraestructures, destaquem la remodelació del parc municipal, la construcció d'unes pistes de pàdel i un camp de futbol com el que pertoca a una Pobla amb una tradició centenària, la creació del passeig als voltants del Pavelló, la construcció de l'ascensor a la plaça de la Pedrera, la

millora de l'entorn de la zona de l'estació, l'adequació de noves zones d'aparcament, el condicionament de la Serradora com a espai polivalent, la reconstrucció de la capella i les escales del cementiri, la creació d'un Centre de Dia, etc.

Però no tot s'acaba amb les infraestructures. Volíem fer un ajuntament més participatiu i per això hem basat la nostra gestió en la delegació a les regidories, hem augmentat l'ús de les xarxes socials, hem creat "L'Ajuntament respon" com una manera directa de comunicar amb el nostre veïnatge, hem implementat l'aplicació Línia Verda com una eina de comunicació immediata, tant per informar com per rebre informació. I en l'àmbit cultural i de dinamització també hem estat força actius: els cicles de concert d'estiu, exposicions, cicles de cinema, presentacions de llibres, la recuperació de la memòria històrica i la recuperació dels refugis, visites dramatitzades al Conjunt Mauri, la gestió del llegat Farreres amb finalitat social, el Festival Vianda, les

excavacions del Pui de Segur i el reconeixement de fills il·lustres de la Pobla en són un exemple. Som molt conscients que les entitats són una de les forteses del nostre poble, i per això hem estat al costat tant de les existents com de les de nova creació. No ens hem oblidat tampoc de l'eficiència energètica (canvi de lluminat amb sistemes més sostenibles) ni de la circulació (adequació de noves places d'aparcament, zones blaves o reordenació de places existents). I per acabar, ens hem dedicat incansablement i gràcies a l'esforç del personal de l'Ajuntament a buscar finançament per poder desenvolupar nous projectes: la nova biblioteca municipal, les diferents línies d'ajut provinents dels Next Generation o l'ascensor del Molí de l'Oli, han deixat de ser projectes per esdevenir una realitat. Han estat quatre anys productius, que ens han ensenyat i que ens obren reptes engrescadors de cara al futur. Esperen que ens hi puguem veure!

Grup municipal d'ERC

El sota l'arbre de les roques roies

El que ens hauria agradat pel nostre poble (l'ordre no significa prioritat):

1.- Millor gestió i més inversions per a la Residència Verge de Ribera. 2.- Desenvolupament del Pla Director de l'Aigua i més en un context en què escasseja aquest recurs. 3.- Instar a l'empresa elèctrica perquè faci el manteniment o canviï la canonada de l'aigua que li correspon segons l'acord en vigor. 4.- L'acabament del Parc Boixareu segons el projecte inicial. 5.- Continuació del mur de la Riba i reparar aquest camí. 6.- Gestions per adquirir el cinema Avenida, creiem que el poble el necessita. 7.- Que en lloc de tallar arbres, se'n hagués plantat molts més. 8.- Manteniment i cura de les voreres i carrers, en molts llocs en un estat lamentable. 9.- Solucionar les

mancances de neteja en general i de papereres de boca estreta. 10.- Comprovar si són infrutilitzats els terrenys llogats per a aparcaments. 11.- Considerar si hi ha prou vigilants municipals a la vila, que creiem que no. 12.- Que s'haguessin aconseguit més subvencions per finançar el camp de futbol (hi havia mig milió d'euros previstos als primers pressupostos que després s'han volatilitzat). 13.- La rehabilitació i aprofitament de l'edifici Boixareu, just al costat de l'ajuntament. 14.- Que s'hagués fet pública la valoració actual de l'edifici del carrer d'Oran. Repetidament hem dit que aquesta inversió suposarà una pèrdua important per les arques municipals. 15.- Que la negociació del Consorci de l'Àrea amb ADIF s'hagués fet sense pressa i sense la pressió de posar en marxa l'Institut d'Esports

de Muntanya, això va suposar un evident desavantatge en aquesta negociació. 16.- Que l'Institut d'Esports de Muntanya hauria d'haver estat finançat pel Departament d'Educació en la seva totalitat. 17.- Gaudir d'una major transparència i informació prèvia de les decisions preses per part de l'equip de govern, moltes de les quals ens n'hem assabentat pels mitjans de comunicació.

Finalment deixar clara la nostra oposició a la iniciativa de l'equip de govern de promoure una consulta per canviar el nom al Passeig Borell. El nostre Grup està per sumar i no per dividir.

Grup municipal del PSC

SUPO-SUPO POBLATÀ

“Un consell? Aprofiteu i gaudiu cada dia que no s'està malalt!”

Parlem amb Mar Foix, directora de l'equip d'atenció primària (EAP) del CAP de la Poble de Segur.

Quina és la peculiaritat de la medicina rural?

Principalment la proximitat i accessibilitat, amb un millor coneixement dels nostres pacients i el seu entorn. Això ens permet establir relacions més estretes i arribar a un major grau de confiança que en alguna ocasió ens porta a una actitud més paternalista. És una medicina que requereix que siguem polivalents amb un cert grau d'autonomia i una major capacitat resolutiva per part nostra amb menys recursos diagnòstics in situ, ja que atenem tot tipus de patologies de pacients de totes les edats i en diferents circumstàncies (nens, adults, embarassades, pacients pal·liatius, gent gran...).

La medicina rural: idealitzada i romàntica o dura i solitària?

Idealitzada i caire romàntic? Suposo que et refereixes a quan el metge era una figura molt respectada, era amic de les famílies, tenia temps per passar amb els pacients... Ara hi ha una altra realitat, dominada per una elevada pressió assistencial, una burocratització excessiva a les consultes, hiperfreqüentació i uns pacients que tenen cada cop més coneixements sobre la seva salut i unes expectatives més rígides cap a nosaltres, de manera que sovint treballem sota molta pressió.

Quants consultoris té l'ABS de la Poble de Segur i com us influeix la dispersió poblacional?

Actualment a més de les consultes al Cap de la Poble, tenim consultoris locals a la Vall Fosca: Espui i la Pobleta, Senterada i Salàs de Pallars amb la dotació adequada per fer la consulta més habitual. La

dispersió poblacional ens influeix sobretot a l'hora de les urgències i l'atenció domiciliària, pel temps que suposen els desplaçaments i les condicions que ens trobem al·gun cop a les carreteres-

La proximitat i el coneixement que teniu dels pacients són tan diferents dels que es tenen en un Cap d'una ciutat?

A priori et diria que sí, medicina rural en general vol dir menys densitat de població, per tant “cupos” més petits i teòricament més temps per als pacients (que no sempre és així, perquè dins les nostres consultes hem d'atendre les visites espontànies, urgències, interrupcions personals, telefòniques...) A part, el fet de viure a la zona i fer nosaltres mateixos l'atenció continuada, ens permet conèixer els pacients, les famílies i el seu entorn, fet molt important en el tractament de la seva salut.

En l'àmbit de l'atenció primària és parla molt de treballar amb la comunitat. Ens pots explicar que vol dir?

Per resumir-ho: treballar amb la comunitat és definir els problemes i necessitats de la mateixa per implicar-la en la gestió de la seva pròpia salut, realitzant activitats dirigides a la promoció i millora de la salut i a la prevenció de malalties.

Hi ha problemes per trobar metges i infermeres que vulguin treballar en l'entorn rural?

Actualment hi ha problemes per trobar-ne a tota arreu com a conseqüència d'una mala gestió i planificació del Ministeri de Sanitat des de fa molts anys per no donar solucions a llarg termini. De fa anys, falten metges i ara també infermeres/es i, si a això li afegim els problemes del nostre entorn (dificultat per la formació, la docència, investigació, la llunyania a alguns serveis especialitzats, els desplaçaments, etc...), s'entén que la medicina rural no sigui la millor alternativa per als nous professionals.

Com cal incentivar els professionals sanitaris a treballar en zones rurals?

Crec que calen millors contractes i condicions laborals, més recursos humans i econòmics, afavorir la formació i investigació sense que això suposi una sobrecàrrega per a la resta de professionals i per suposat un sou acord amb la carrera, el treball i la responsabilitat. És a dir, un sou EUROPEU!

Com us ha influït la pandèmia?

Han sigut dos anys “durillos” en molts sentits, però puc dir amb orgull que tot el personal sense excepció ha treballat donant el màxim de si mateix, tant a nivell professional com a nivell personal. S'ha fet molta feina en EQUIP però la pandèmia ens ha deixat pors i una manera diferent de treballar.

Quin missatge donaries a la població després de 3 anys de pandèmia?

Missatge cap, reflexió sí: hi ha coses que no estan a les nostres mans, que no les podem controlar com la COVID-19, però el que sí podem fer és defensar i lluitar per mantenir el nostre model de Sanitat pública que ha estat un referent per a altres països

Quins consells bàsics donaries a les persones per tenir una bona salut?

A part del que ja coneix tothom, dieta sana, exercici físic, etc...l'únic consell que se m'acut és aprofitar i gaudir de cada dia que no s'està malalt!

Gemma Algueró